

Visualisointi ja sanallinen muotoilu viimeistelevät hankkeen tuotokset käyttökuntoon

11.9.2023

Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeen keskeisenä tavoitteena oli lisätä toisen asteen koulutuksen ja korkea-asteen välistä yhteistyötä, nopeuttaa ja joustavoittaa korkeakouluopintoihin siirtymistä sekä lisätä pitovoimaa, jotta eteläpohjalaiset nuoret pysyvät alueella ja/tai jäävät toisen asteen opintojen jälkeen opiskelemaan ja töihin alueelle.Hankkeen toimenpiteillä pyrittiin siihen, että alueen koulutusmahdollisuudet tiedostetaan ja ne koetaan vetovoimaisiksi, mikä osaltaan edistää osaavan työvoiman pysyvyyttä alueella.

Lukiosta väylä korkeakouluun -hanke on SeAMKin korkeakouluopintojen kehittämishanke, jonka keskiössä oli yhteistyö Etelä-Pohjanmaan lukioiden ja siellä erityisesti opinto-ohjaajien kanssa. Hankkeen tavoitteena oli yhteistyön ja joustavien opintopolkujen kehittäminen ammattikorkeakoulun ja lukioiden välille. Tavoitteiden saavuttamiseksi tarvittiin toimenpiteitä sekä ammattikorkeakoulussa että toisella asteella. Hankkeen toimijoina olivat Seinäjoen ammattikorkeakoulu, Seinäjoen lukio, Kauhajoen lukio, Kauhavan lukio ja Alajärven lukio.

Hankeaikana loppukäyttäjälähtöisesti tunnistettiin ohjaustarpeita, tuotettiin työkaluja ohjaajille ja opiskelijoille ja suunniteltiin useita lukioväyliä lukioiden opiskelijoille. Lukioväylät ovat lukion aikana aloitettavia opintokokonaisuuksia, jotka voidaan hyödytää erillishaussa sekä hyväksilukea opiskelijan hakeutuessa heti valmistumisensa jälkeen opiskelemaan kyseisen alan tutkintoa ammattikorkeakouluun.

Tehty työ konkretisoituu julkaisemisen

vaiheessa

Tiedonhankinnan, ideoinnin, pilotoinnin ja julkaisemisen prosesseja oli käynnissä useita. Tiimissä hankkeen tuotoksia olivat tekemässä ja testaamassa lukioiden ja SeAMKin asiantuntijat: opot, koulutusasiantuntijat ja myös yhteenvedon ja julkaisemisen vaiheessa viestinnän asiantuntija.

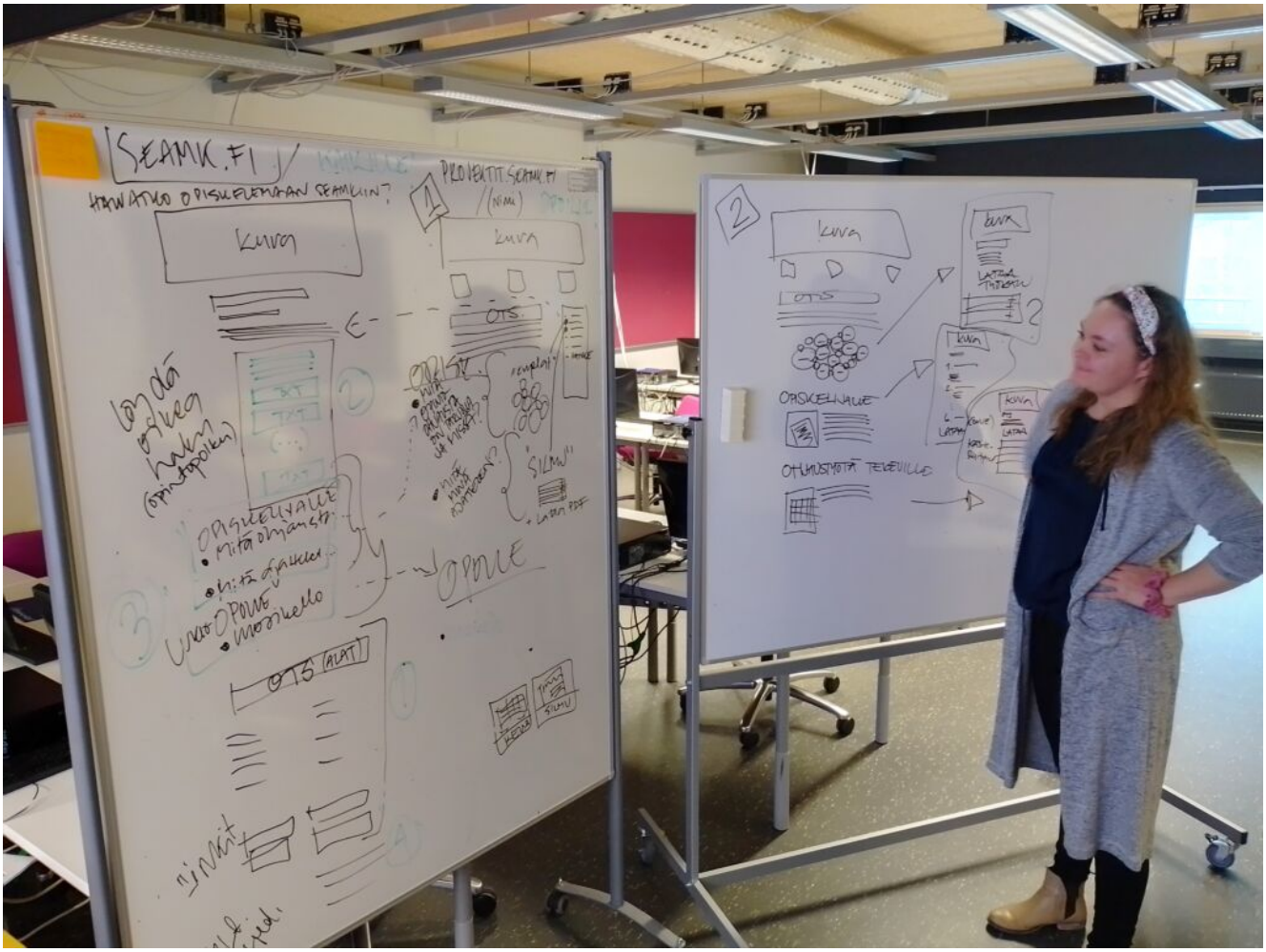
Hanke tuotti kuusi eri 15 opintopisteen lukioväylää SeAMKiin, nettisivullamme toimivan digitaalisen REITITIN -ohjaustyökalun oikean korkeakouluhaun valintaan, työkaluja koulutuspäälliköille väyliin liittyvään suunnittelutyöhön sekä jatko-opintojen ohjausmallin ÄSSÄT.

Koko hankkeen ajan opiskelijoilta pyydettiin ja saatiin pilottituotteiden käyttökokemuksia. Yhteistyön tuotosten käyttöön jalkauttaminen vaati erilaista osaamista ja tätä näkökulmaa saatiin hankkeen viimeisen reilun puolen vuoden ajaksi mukaan kutsutulta markkinoinnin, tuotemuotoilun ja (digi)julkaisemisen asiantuntijalta.

Hanketuotosten viimeistelyvaiheessa mukaan tulleen viestinnän asiantuntijan keskeisenä tehtävä oli

- Auttaa hanketiimiä muotoilemaan lopulliset hanketuotosten kirjalliset ja visuaaliset muodot
- Visualisoida eli suunnitella tuotosten ulkoasu ja varmistaa käytettävyys
- Julkaista tuotokset ja päivittää hankkeen verkkosivu tuotosten alustaksi

Julkaisemisen työ aloitettiin kertyneen hanketietopääoman jakamisella, palavereilla, keskusteluilla. Tästä siirryttiin hahmotteluun ja piirtämiseen. Viestinnän asiantuntijan mukaantulo vasta hankkeen loppuvaiheessa mahdollisti yhtäältä hankkeen jo varsin valmiiden tuotosten toimintaidean esittelyn ns. ulkopuoliselle henkilölle, toisaalta viestinnän asiantuntijan viimeistelytyö oli sidottu jo osittain valittuihin linjauksiin. Kokonaisuus sai nimen VÄYLÄ ja tuotokset nimet SUUNTA opintopoluille -työkalu, Tulevaisuustyökirja SILMU, SARKA-työkalu, STEPIT-juliste ja REITITIN -ohjaustyökalu.

Kuva 1. Asiantuntija tuo sisällön, viestinnän asiantuntija auttaa sanallistamaan ja muotoilemaan. Essi Hauta sivustotyöpajassa keväällä 2023 (Kuva: Katja Kaataja).

Kaikki tuotokset on julkaistu verkkosivulla **projektit.app-staging.seamk.hion.dev/vayla** ja REITITIN -ohjaustyökalu sivulla Reititin | SeAMK.fi

Tässä artikkelissa esittelen tuotokset ja niiden käyttötarkoitukset lyhyesti.

SUUNTA opintopoluille -työkalu

Työkalu *SUUNTA* soveltuu lukion käyneelle, jatko-opintoja suunnittelevalle nuorelle. Siitä hyötyvät myös ns. jälkiohjattavat. SUUNTA auttaa nuorta löytämään oman polun sekä oman tilanteeseensa parhaiten sopivan ohjaustahon lukio-opintojen jälkeen. Työkaluun on koottu yleistajuisesti erilaista infoa vaikkapa siitä, mistä löytää apua, jos mielii ulkomaille, armeijaan tai korkeakouluun opiskelemaan. SUUNTA-työkalulla sekä opiskelija että opinto-ohjaaja voivat hahmottaa, millaisia vaihtoehtoja lukion jälkeen on olemassa.

Tulevaisuustyö

kirja SILMU

Toinen työkalu *SILMU* on myös opiskelijalle suunnattu työkalu. Se on kohdennettu erityisesti sellaisille nuorille, jotka eivät vielä oikein tiedä, mille alalle hakeutuisivat. Työkalu tarjoaa mm. valmennusta ja ohjausta oman paikan etsimiseen ja itsetuntemukseen. Työkirjan avulla opiskelija voi itsenäisesti tai opon ohjauksessa tutkia kuutta eri osa-aluetta itsestään

SARKA-työkalu*SARKA*-työkalu on suunniteltu opinto-ohjaajan käyttöön. Se sisältää lukion opinto- ja jatko-opinto-ohjaustyön kannalta keskeisimpiä toimenpiteitä. Sen avulla **voi visualisoida ja jäsennellä opiskelijan urasuunnitteluun liittyvää ohjaustyötä esimerkiksi esityksen, vuosikellon tai ohjaussuunnitelman muotoon.** *SARKA*-työkalun voi muokata mieleisekseen. Se taipuu helposti omaan käyttöön vaikkapa vanhempainiltaan tai koulun ohjaustyön suunnittelun pohjaksi. Työkalua voivat käyttää myös ryhmänohjaajat sekä muut koulun ohjaustyötä tekevät.

STEPIT -juliste

Työkalu *STEPIT* on tarkoitettu lukionsa päättävälle. Lukiolaisille suunnatun jälkiojausta koskeavna kyselyn tuloksissa tuli selkeästi ilmi, että siirtymävaiheessa lukiolaiset kokivat tarvitsevan hyvin käytännönläheisen muistilistan tärkeistä opintojen aloitukseen ja muuttoon liittyvistä asioista. Printattavaan julisteeseen on koottu ohjeita siihen, miten toimia, jos opiskelupaikka on varmistunut. Ohjeita annetaan myös heille, joiden suunnitelmat ovat vielä avoinna. STEPIT-printin voi jakaa ylioppilastodistuksen ohessa. Näin nuori saa ikään kuin vielä viimeisen kädenojennuksen opolta siitä, miten toimia jatkossa.

REITITIN -ohjaustyökalu

Hankkeen aikana kehitettiin SeAMKille digitaalinen, asiakaslähtöinen ohjaustyökalu Reititin, joka palvelee sekä opintopolkua korkeakouluun etsivää nuorta että ohjaustyötä tekeviä henkilöitä eri organisaatioissa. Reititin palvelee erityisesti ylioppilaita, jotka ovat jääneet ilman opiskelupaikkaa. Työkalun kehittämistyössä on hyödynnetty lukiolaiskyselyn tuloksia sekä useammassa eri hankelukiossa toteutettuja kehittämistyöpajoja työkalun kehittämistyön eri vaiheissa. Opiskelijoilta saadun palautteen perusteella työkalu on saanut nykyisen muotonsa, jota on testattu myös ohjaustyön ammattilaisilla mm. Ohjaamossa ja lukioilla. Reititin löytyy SeAMKin sivuilta: Reititin | SeAMK.fi

Oma pitkäaikainen työ näkyväksi

Opinto-ohjaajien ja SeAMKin asiantuntijoiden panoksen ensi-ilta koitti Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeen loppuseminaarissa toukokuussa 2023. Hankkeen projektipäällikkö Tiina Hietala on hyvin tyytyväinen valmistuneeseen kokonaisuuteen:

– Meidän yhteistyömme tulokset ovat todella hyödyllisiä lukiossa opiskeleville, lukiosta valmistuneelle ja ohjaustyön ammattilaisille. Ytimenä kaikessa työssämme on lukiolaisnuoren oman oivaltamisen, itsetuntemuksen lisäämisen, oman ja uusien reittien tunnistaminen. Korkeakoulu on tullut selkeästi lähemmän lukiolaisen arkea.

Hankkeen julkaisemat työkalut ovat olleet käytössä vasta hetken aikaa ja tositoimiin päästään lukuvuosien taas käynnistyessä.

– Odotamme innolla tulevaa. Hanke päättyy, mutta SeAMK Jatkuvan oppimisen palveluiden työ lukioväylien parissa on vasta alussa. Yhä uudet lukiolaiset pääsevät hyödyntämään sekä väyläopintoja, että ohjaukseen liittyviä työkaluja. Työkalujen käyttö on avointa kaikille lukioille ja lukiolaisille sekä opinto-ohjaajille ja muille ohjaustyön ammattilaisille, Hietala kertoo.

ÄSSÄT-ohjaustyökalut ovat vapaasti käytettävissä verkkosivustolla

Asiantuntijoille oman teeman sanasto ja prosessit ovat usein niin tuttuja, että on haastavaa nähdä jonkun toisen silmin. Toisaalta opot ovat ohjauksen ja asiakaspalvelutyön ammattilaisia. Opot saivat hankkeesta myös lisää ymmärrystä oman työnsä toteuttamiseen nimenomaan korkeakouluohjauksen näkökulmasta.

Hanketuotosten koostamisessa julkaisuun avoimeen käyttöön tarvitaan viestien yleistajuistamista ja kuten VÄYLÄ-hankkeen tapauksessa tuotteistamista: mikä, kenelle, miksi, miten? Entä käytettävyys? Tuoteidea ja sen mukautuminen julkaisuvalmiiksi, graafinen suunnittelu ja graafiset ohjeistukset, tekniset reunaehdot, loppukäyttäjän huomioiva viestinnän ääni ovat tärkeitä tekijöitä.

Suosittelemme vastaavissa ja ylipäätään hanketyössä viestinnän, markkinoinnin ja tiedottamisen työpanoksen toteuttamiseen mukaan ammattilaista. Kun tietyn asiakokonaisuuden kehittämisen ja julkaisuvalmiiksi muotoilun parissa ovat työskennelleet sekä itse ydintyötä tekevät eli sisällön tuntevat ammattilaiset, että ulkopuolisena mukaan tullut viestinnän ammattilainen, on lopputulos usein erinomainen ja tuottaa lisäarvoa käyttäjilleen. Toisaalta viestijän, muotoilijan, markkinoijan on hyvä olla mukana alusta alkaen. Ammattilaiset oppivat toisiltaan ja viestijän voi alusta saakka olla mukana tekemässä omaa osaamistaan vaativaa työtä.

Hankkeessa asiantuntijana työskennellyt opinto-ohjaaja Essi Hauta uskoo ESR-tuella toteutetun hankkeen hyödyntävän pitkällä tähtäimellä laajalti suomalaista lukiokenttää.

– Nämä työkalut on kehitetty Etelä-Pohjanmaalla meidän alueen lukioiden käyttöön. Hienoa, jos lukiot ympäri maan benchmarkkaavat tätä hanketta omassa työssään, Hauta kannustaa ja jatkaa:

– Täällä meidän alueellamme toivomme lisää lukioita mukaan lukioväyliin SeAMKin kanssa. Käytännössä se tarkoittaa, että lukiot tarjoavat lukioväylien opintoja reittinä oman maakunnan ammattikorkeakouluun.

Katja Kaataja
TKI-asiantuntija

SeAMK

Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeessa suunniteltiin ja pilotoitiin lukiolaisille uusi väylä korkeakouluun. Lisäksi hankkeeseen osallistuvat lukiot kehittävät opiskelijoiden ohjaustyön tueksi uuden jatko-opintojen ohjausmallin. Hanke on Euroopan unionin osarahoittama. Lue lisää hankkeen verkkosivuilta: Lukioväylä | SeAMK**Lue lisää Lukiosta väylä korkeakouluun -hankkeen teemoista aiemmin ilmestyneistä artikkeleista:**Uudet väylät korkeakouluunUudet lukioväylät syntyvät yhteistyölläMonella lukiolaisella jatko-opintojen suunta vielä epäselväLukiosta väylä korkeakouluun -hanke: tuloksena uusia väyliä, uudenlaista ohjausta sekä tiiviimpää oppilaitosyhteistyötä pitovoiman lisäämiseksiVäyläopintojen sujuvuutta edistetään ohjauksellaErilaiset reitit ammattikorkeakouluunOsaaminen keskiöön – osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen välttää päällekkäistä opiskelua ja voi jopa nopeuttaa siirtymää lukiosta työelämäänÄssät esittelyssä: Jatko-opintojen ohjauksen avulla nopeampaa siirtymää ja oman alan löytämistäMonet reitit johtavat SeAMKiin: LukioväylästäinsinööriopiskelijaksiApuja lukiosta lähteneiden jatko-ohjaukseen